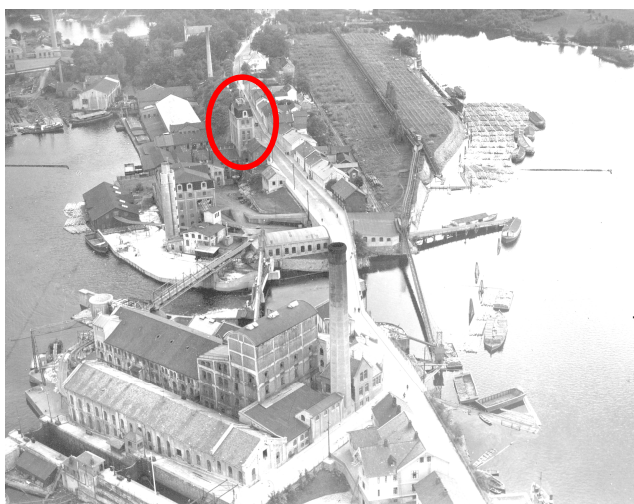

Post 3. Klosterøya (Gimsøy) – byens sentrum.

Klosterets brukshage lå i sin tid sin tid på Klosterøyas vestsida inn mot Hjellevannet.. Industrien på Smieøya er på hell og Union har tatt i bruk nordøstre del av øya. (Bildet er tatt mot syd.) Veien over øya, Klostergata, fikk etter hvert så stor trafikk at det å rehabilitere bolighusa langs gata, ble ikke aktuelt. Det hele ble revet, kun Ladegården på toppen av øya står igjen Bildet er fra Unions bildearkiv og tatt på midten av 1900-tallet. Rød ring markerer kunstner senteret "Spritene"

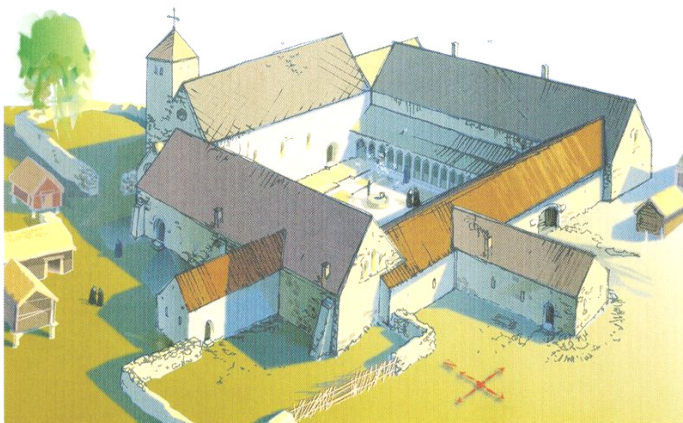
"Spritene etableres som en produserende kunsthall. Dette innebærer å legge til rette for et tverrkunstnerisk produksjonsrom og digitalt prosjektrom. Det er også opparbeidet lokaler hvor man kan drive aktivt utadrettet utstillings- og visningsvirksomhet, samt formidling overfor en bred sammensatt målgruppe. Et åpent produksjons- og visningssted for et bredt spekter av kunst- og kulturuttrykk vil være et verdifullt tilskudd til Skien som kunst og kulturby" (Skien kommunes nettsider) Her har Telemark Teater og Eventyrfabrikken sine lokaler i nyrestaurerte og ombygde fabrikkbygninger.

Stadige utvidelser og industriell nyetablering "slukte" til slutt arealene på hele Klosterøya. "Klosterøya" ble navnet etter at Benediktinerordenen hadde etablert sitt etter hvert rike og mektige nonnekloster der. Det opprinnelige navnet Gimsøy kommer av at man i gammel tid, før øya var bebygd, satte ut husdyr, lam og kje, for at de skulle kunne beite fritt der de var relativt godt beskyttet og eierne hadde god kontroll på dyra.

...Hjellevannet rundt

Gimsøy Kloster var et Benediktiner kloster. Klosteret ble etter hvert mektig. Det hadde mange store og små eiendommer særlig i Telemark og Vestfold. Man drev omfattende næringsvirksomhet som stod i et konkurranseforhold til kjøpstaden Skien. Kongens bekreftelse på bystatus samt privilegiebrev var viktig for å verne om byens velstand og borgernes handelsvirksomheter. Skiens kjøpstads-rettigheter ble første gang stadfestet i 1358.

GIMSØY ABBEY 1110 - 1540

Klosteret hadde egen havn i bukta mot øst. Klosterkirken, klosteret og kirkegården lå på øyas høyeste punkt. De gamle klosterhagene vendte mot Hjellevannet og skråningen i syd ned mot elva og Klosterfossen. Etter reformasjonen konfiskerte kongen Klosterets eiendommer slik at alt ble krongods.

Gimsøy Kloster bygget ca 1110 og nedlagt i ca 1540. Et nonnekloster som hadde sitt virke i mer enn 400 år. Hvordan det så ut vet ingen, men biskop em. Halvor Bergan og kunstneren Jonny Anvik trolig gitt oss et ganske korrekt bilde av

Gimsøy kloster i boka "Drøm og virkelighet bak klosterets murer".

Etter reformasjonen var kong Christian den III. 's plan å anlegge en "bergstad" på Klosterøya. Ulike problemer og ildebrann satte stopper for kongens prosjekt, men stedet ble et herresete for de mektige familiene Adeler (som bygget det) og Cappelen helt fram mot slutten av 1800-tallet da residensen brant. En stor og staselig bygning hadde det vært som tronet på øyas høyeste punkt, omtrent på den tidligere klostertomta, lett synlig fra byen. Helt fram på 1900-tallet hadde øya rester av den gamle Klosterhagen. Uttrykket "Så gammel som alle hauane!" stammer herfra og betyr egentlig "Så gammel som alle klosterhagene".

Noe småhusbebyggelse la seg utover langs med Klostergata, her var det også etablert skole i Adelernes tid, en legatskole. (Fredrik Georg Adeler ga private midler til skolens opprettelse og drift. Han opprettet og sørget for driften av en legatskole på Kleiva) Ved vassdragets utløp i Skienselva, på Klostertangen og på Hestetangen, lå også en liten huskrull. Etter hvert utover i det 20. århundre overtok industri og næringsvirksomhet arealene på Klosterøya fullstendig.

Den første brua over Klosterfossen var på plass allerede i 1688. Fra da av hadde Solum sin "fastlandsforbindelse" over øyene til byen.

Ladegården vi ser her, hørte til klostergodset og ble oppført av Fredrik Georg Adeler ca 1800 – en staselig forvalterbolig

Opprinnelig var dette et en etasjers hus, men som likevel ruvet i landskapet. Bygget er trolig fra tidlig 1700-tall. Forvalterne av Gimsøy klostergodts var ofte godt betrodd. Flere av Adeler-eierne hadde bosted andre steder. I Cappelen-tiden var dette annerledes. Eierne bodde da på Gimsøy. Da herregården brant i 1885, flyttet daværende eier, Didrik Cappelen med familie, inn i Ladegården.

Det står to statuer på eiendommen. Den første er minnebautaen (kopi) pompøst reist av F.G. Adeler til minne om kronprins Fredriks besøk i Skien og på Gimsøy. På bildet ser vi konturene av Dyre Vaas statue av Unions grunnlegger Benjamin Sewell. Foto: TAU

...Hjellevannet rundt

"KLOSTERØYA

- "Klosterøya Gimsøy tilhørte en gammel storgård (Stein?), med hovedbøle på Hakastein.
- Denne gården tilhørte Dag Eilivsson
- Gimsøy kloster ble trolig reist i perioden 1111 til 1120
- Mynt preget på Gimsøy 1543-46: Daler, mark, 8-silling og skilling.
- En Gimsøy-silling ble kjøpt tilbake til Skien i 2007, pris kr. 150.000,-. Et eksemplar av Gimsøy-daleren, omtalt som Nordens dyreste, ble solgt i november 2009 for 1 million kroner
- Da klosteret brant 1546, var Ivar Jenssøn Jernskjegg (senere herre til Fritzøe) lensherre øya ble innlemmet i Skien i 1856"

Thor Wølner Gundersen, Skiensboka,

Union – utvikling og avvikling

Kopi av wikipedia-artikkel:

"I 1872 hadde Ulrik Sinding etablert et tresliperi ved Damfoss i Skien. Dette tresliperiet lønte seg ikke, og i 1873 kjøpte Benjamin Sewell fossen og tomtene. Dette blir regnet som grunnleggelsen av Union Co. I 1890 ble Union Co slått sammen med Løveid Fabrikker på Skotfoss. På Skotfoss bygget Union i 1892 Skandinavias første elektriske jernbane. Denne var i drift til 1956.

I årene som fulgte foretok Union mange oppkjøp. I 1916 kjøpte selskapet Skien Papirfabikk på Klosterøya samt flere tresliperier. Fabrikken på Skotfoss ble lagt ned ved slutten av 1986, mens det fremdeles var drift på Klosterøya. I 1999 ble Union Co. en del av Norske Skog-konsernet. Innskrenkninger fulgte ganske snart, og i 2006 ble det vedtatt å legge ned fabrikken, til store protester fra både lokalbefolkning og politikere.

Norske Skog avsto tilbud fra blant andre Petter Stordalen og Øystein Strey Spetalen om å kjøpe fabrikken. I 2006 forsvant dermed en over hundre år lang tradisjon. Fabrikken, som produserte 240 000 tonn avis- og bokpapir årlig på to maskiner, hadde 359 ansatte da den ble lagt ned. I tillegg arbeidet 20 ansatte i Norske Skog-konsernet i Skien."

Nå og framover - fakta om Klosterøya

Utgangspunktet for fremtidsrettet nyskaping og utvikling på Klosterøya

Foto: Klosterøya utvikling

...Hjelle vannet rundt ...

BOLIGER

– Vi prioriterer å komme i gang med boliger på vestsiden av øya. Med sin solrike og vestvendte beliggenhet med utsikt over Hjellevannet, og gangavstand til bysentrum og Herkulesområdet, er dette en perle i Skien.

NÆRINGS LIV

- Flere vurderer å etablere seg på Klosterøya. Jeg tror vi kommer til å se en voksende næringsutvikling her, uttaler Haavard Skare, ansvarlig for utleievirksomhet.